

A Költészet

Lapja

Szerkesztette:
Tollár Ivett
Szabó Orsolya

(2010)

Előszó

Kedves Diákok és Tanárok!

A Költészet Lapja című újsággal kedvet szeretnénk teremteni Nektek versek olvasásához, melyek nélkül nem teljes április 11-e, a Költészet Napja. ☺

Mi a költészet?

A költészet eszköz, amellyel üzenetet küldhetünk a világnak.
A költészet az írott szó varázsa, amely megmutatja az összecsengő rímek és költői képek sokaságával a lélek harmóniáját.
A költészetben belsők apró rezdüléseit foglalhatjuk össze, s mindenkinek ugyanazt a felemelő érzést nyújthatjuk Kanadától Várgesztesig.

Mi a vers?

Nekünk, akik írunk, mert nem tudunk nem írni, a vers a szavakon túli, a szavak mögé rejtőző végtelen kitárulkozást jelenti.
A lélek hangjain rezdülő dallam szabad szárnyalását egy olyan világban, ahol az érzések, gondolatok szilánkjeiből összeálló tükörben mindenki, író és olvasó egyaránt megláthatja önmagát.

(Beri Róbert, Kormányos Sándor alapján)

Kortárs-rovat

A Kortárs rovatunkban olyan ma is élő költőket ismerhettek meg, akik kimaradtak a szöveggyűjteményekből, de talán egyszer azokban is olvashatunk tőlük.

Kormányos Sándor, 1968. május 21-én született Szegeden. Jelenleg Szatymazon él, feleségével és két gyermekével. Semmiféle irodalommal kapcsolatos végzettsége nincs, fizikai munkásként dolgozik. Szabadidejében olvas, és verseket ír. Három kötete jelent meg: Zúgó fák alatt, Hajnali ködben és A szavakon túl... címmel.

Mint fák az erdőn

Olyanok vagyunk mint fák az erdőn
egymáshoz hajlunk susogva,
s vágyaink tüzén éppúgy égünk
szikrát szórva, ropogva.

Olyanok vagyunk mint fák az erdőn
harmatos reggel vacogva állunk,
s ha mellőlünk a másikat kivágják
társat többé már nem találunk.

Olyanok vagyunk mint fák az erdőn
egymásba fonódnak ágaink,
szerelem lehet, vagy ősi törvény,
hogy nem mozdulnak lábaink.

Antalfy István író, költő, műfordító. 1924-ben született Debrecenben. Pilinszky-díjas költő, a Magyar Kultúra Lovagja címet is elnyerte 2006-ban. Középiskolás korától jelennek meg versei, novellái, meséi, műfordításai napi-, hetilapokban, folyóiratokban, rádióban, televízióban, antológiákban, irodalmi műsorokban. Első önálló kötete 1990-ben jelent meg *Visszhang* címmel.

Hiába

A Nap már áldozóban volt. Komor,
nagy csend ült a dombok felett,
pirosra festett felhők úsztak át
az égen, mint halvány emlékezet.
A dombról messzi láttam az utat,
és messze nézve, így vártam nagyon,
jöjjön, hiszen jönnie kellene!
Gyalog, kocsin, vagy mesevonaton...

Ültem és néztem, néztem az utat.
Ha porzott messze, felcsillant szemem,

talán most! Mégse! Csak a fájdalom?
Az idő múlt, múlt, félelmetesen.
Felszisszent néha egy-egy vadvirág,
katicabogár jött hozzám közel,
vigasztalni próbált. De hasztalan,
türelmetlenül hessegetem el.

Hűvös szellő jött. Lement már a nap.
Érdemes-e, kell-e még várni rád?
Nem felelt senki, néma volt a táj
S könnyezni kezdett sok-sok vadvirág.

Böröndi Lajos, kétgyermekes családapa, 1954-ben született Kapuváron. Költőként, lapszerkesztőként és tanárként dolgozik. Számos verseskötete jelent meg, a legutóbbi 2010-ben *A Páva szeme* címmel.

ahogyan távolodsz

mozdulataidra emlékeznek mozdulataim
nézem ahogyan valaha simogattalak
látom ölelésedben ölelésemet
haragjaidban haragomat

ahogyan távolodsz az időben
még jobban szeretlek
ahogyan visszánézel
én nézek vissza benned

bölcs lesz az ember a korról
bölcsebb visszafelé is
szomorúan néz kiürített már
minden poharat fenéig

nézem a folyóban arcodat
mezítelen testedet nézem a vízben
évek múlva is téged látlak
minden fölszikkasztó tükörben

a szerelem azt mondják veszendő
a vágy is megöregedhet
de bennem naptól simogatottan
örzödött meg a tested

látom öledből fölmerülni arcomat
látom ahogyan az idő nyomot hagy bennünk
látom egy lélegzetben
összeolvadni testünk

a csodavárásban védtelen
és végtelenül esendő az ember
térdepel két ölelés között
a kelő nappal szemben

nézi az összehajoló fákat
a réseken át nézi a világot
bár tudja hogy csodák nincsenek
szépek azért szívben az álmok

látom ahogyan távolodsz az időben
utánad szólnék ne menj még maradj
látom ahogyan kinyílik a szám de
suttogássá halkulnak a szavak

s már csak mozdulataimat nézhetem
szívverésemben hallgatom szívverésed
olyan nagyon mély csönd van
olyan hangosan azért zenélnek

Versek a költészetéről

Furmann Imre

A költészet cirkuszában

A költészet cirkuszában
most a bűvészek ámítanak.
Hókuszt-pókust, lidérces fény és
előhúznak egy kisnyulat.
Persze vannak akrobaták is,
ködszavak kötélre lengők, akik tudják:
a jó kézfogás életfeltétel.
Természetesen bohócok is vannak.

Fenekbe rúgják őket,
hangszereiket elkobozzák,
de fújják tovább a nótát,
egyre komolyabban.
Vannak még elegáns igazgatók,
idomárok, satöbbi népség...
Levegő nincs ebben a cirkuszban
és közönség...

Az igazi vers

Az igazi vers
az a vers lesz,
amit le sohasem írok.
Koponyám barlangfalára
vésem csendjeimet,
s ha kiás majd
a harmincadik század,
csámcsoghatnak üzenetemen.

Baranyi Ferenc: Róma nyílt város

1. (ars poetica)

Csak annyi kell, hogy felborzold a bőrök
holtág vizét idéző simaságát,
versed nyomán legyen angyal vagy ördög
indulatú az egykedvű puhányság,
csak annyi kell, hogy ezrek mellkasából
kihalld a szívek rejtjelét - s ne fejtsd meg,
zaját csak felfokozni légy te bátor
a lelkekben zajló történelemnek,
csak annyi kell, hogy valld be verseidben
mit megvallani magadnak se mernél,
mert jóvátenni így tudod - vagy így sem -
az eredendő bűnt, hogy megszülettél.
Csak annyi kell, hogy ez mindegyre kelljen
másíthatatlan sorsként a szivedben.

B. Radó Lili: Meddő dolog, pajtásom, verset írni

Azt hiszed, az ég kékebben mosolyog,
mert hasonlít a kedvesed szeméhez?
Hogy a parasztnak könnyebb így a dolog
és mert megírtad, a koldus nem éhes?

Van-e asszony, akinek vajúdása
a te dalodtól lett egy percre könnyebb?
Kicsavartad-e gyilkos kézből kését,
adtál-e csókot, töröltél már le könnyet?

Meddő dolog, pajtásom, verset írni.
Nagy a világ, ki hallja meg dalod?

„Rögös az út, sokára értem végét
s addig magamnak eldúdolgotok.”

Diákversek

Sötétek az álomképek

Könnyen lebegő délután nyáron,
lágyan foszlik szét hús tenyeremen
a pillanatokból fonódó álom.
Magam előtt tartom a végtelenem.

Mint üveggolyót a gyermek, forgatom,
szivárványszínben csillogni látom:
a csodavárás védelem, oltalom.
A reményt tárt karokkal hazavárom.

De a rettegés, mi magába fogad,
messzire űzi a szép álmokat,
s én elárvulok a délutánban.

Percem szívemhez láncolnám végleg,
de nappalom rohan az éjszakába,
s félek: már sötétek az álomképek.

ajtók

kinyílik aztán csukódik lassan
mindegyik ajtó hidd el mindegyik
nem számít örökre zárod vagy csak
egy pillanatra többé nincsen kint

aki bejönne s csak egyedül van
na meg a sötét tudod a félelem
hogy kacagása felzendül majd
volt-magányodnak újabb végzetem

tudta hogy így lesz sose volt másképp
nyílnak az ajtók mindig a másért
de kattann a zár távozik újra

valaki messze örökre vége
s szíved ajtaja mindenki tudja
bár kinyílik még de már csak félve

(Szabó Orsolya, végzős diákunk hamarosan megjelenő, A Bánat Pillangói című verseskötetéből)

József Attila, ahogyan mi látjuk:

Nehéz a hozzá kötődő érzéseket megfogalmazni. Keserédes, időnként gyermeki, másszor szigorú, és a halál gondolatát sem kerüli el. Sokszínűsége által mindig találunk versei közt olyat, amit olvasva, átgondolva értékelhetjük saját helyzetünket. Ha figyelmesek vagyunk, és nem siklunk át játékos könnyedséggel szavain, olyan dolgokra világít rá, melyek igenis fontosak, ám eddig nem vettük őket észre, de befolyásolják gondolkodásunkat.

Dömötör Mónika

A költészet napjára harmadikos koromban figyeltem fel először. Azóta rengetegszer elővettem József Attila kötetét. Akkor gyermekésszel olvasva megragadtak egyes versek, s most középiskolásként is találok hozzám közel állót. Akármikor gondolkodunk el művein, felfedezünk bennük valami megfoghatatlan szépséget, mely segít eligazodni életünk során.

Csicsics Anna

Miért jó irodalomtanárnak lenni?

Jó az irodalom tanárának lenni, mert utak vannak és rejtektutak, kétszer nem lépsz bele ugyanabba a folyóba, mert kivezet a szavakból, mert az „egész”, a „határolt végtelen” semmiféleképpen nem tananyag, mert érdemest őrzünk –miközben „kézirat nem ég el”-, mert izgalmas hasonlót és nagyon mást gondolni - látszólag – ugyanarról (van egyáltalán szöveg?-kérdés), mert kapcsolatok és érintések lehetősége (médiium és magánvaló), és mintha tényleg elveszne/veszne a világhiány a művészet valóságában, szórakoztató, kalandos, meglep először, meglep másodszer stb. mert nem avul, ami nem avul . Például éppen az irodalom érteti meg velem, miért nem tudom megmondani egyértelműen, miért lettem irodalomtanár. Biztosnak tűnik azonban, hogy családi vonzódás ez: nagyanyám szeretett volna tanítónő lenni, de egy háromlánygyerekes parasztszaládban a földeken kellett férfimunkát végezni, aztán pedig azért dolgoztak nagyapámmal, hogy édesanyám tanár lehessen (ő is vívódott a matematika és a magyar között), édesapám 77 évesen is tanított még. Talán így nem lettem bohóc, későbbi elképzelésem szerint lótenyésztő vagy etológus. Látni a mamámat cigarettafüstben egy halom dolgozattal –gyerekkori alapélmény. Beidegződés. Mint Proust a süteménnyel, úgy vagyok a cigarettafüsttel. Nem tudom, hogy viszonyulnak a diákok az irodalomhoz. Nyilván mert általában diákok nincsenek, és általában irodalom sincs. Valószínűleg egyszer így viszonyulnak, másszor úgy, hétfőn, szerdán, reggel, holnap, öt év múlva, az egyiknek Krúdy beszél, a másiknak Krúdy nem, az egyiknek így beszél (pl. Krúdy), a másiknak úgy, van, aki szívesen beszélget, van, akit sért, ha beszélgetünk, és van, aki - Weöres Sándor szavával – a versekkel mint tornaszerekkel edzi elméjét, szellemét, birkózik a költővel és továbblép ; mást segít élni.

Vondervisztné Kapor Ágnes

Az irodalom monumentális tablóban tárja fel a művészet társadalmi genezisét, a szellemi, lelki megnyilvánulások társadalmi gyökereit az ősi társadalmaktól a XXI. századig. Na jó, nem leszek ilyen elvontan fennkölt. Nem egyszerű stílustörténet! Út önmagunkhoz. Véleményem szerint a legfontosabb, a legbiztosabb.

Emlékszem, még nem is voltam iskolás, amikor a nővéreim után lopóztam az iskola épülete elé. Nyitott ablak mellett folyt a tanítás. A tanító bácsi kérdésére kintről adtam meg a jó választ. Ő kihajolt az ablakon, és beemelt a tanterembe, hogy lássák a bentlévők is a pöttöm érdeklődőt. Nekem a büszkeségemen túl a nővéreim haragját is át kellett élnem. Ettől a pillanattól kezdve

imádom az iskolát. Örömmel jövök minden nap.

A mai generáció, a „Handy-Computer Generacio”, az akciókhoz, a gyorsan letölthető, garantáltan poénos, látványos, harsány, szórakoztató műsorokhoz, a gyakorlatban használható, praktikus ismeretekhez szokott. Ezeket keresi, igényli. Az irodalom más természetű, de megéri a fáradságot. Ha a mű kinyitja a türelmes, nyitott befogadó számára értelmezési szintjeit „emeleteit”, az út maga a kaland. Imádom, az asszociációkat, az „aha”-kat, vagy amikor azt a bizonyos csendet hallom, azt ami beszédesebb mindennél.

Ma nehezebb dolgunk van. Attrakciót, poént, akciót nem minden irodalmi mű igényel, visel el. A 32-35 fős osztályokban tartott irodalomóra nagy kihívás olyan korban, amikor mitológiai háttértudással, Bibliai-ismerettel, néprajzi, történelmi, földrajzi ismeretekkel, olvasottsággal alig-alig rendelkeznek tanulók. A magyar irodalom páratlan szellemi, erkölcsi nyelvi erővel bír. Olyan végtelen gazdagsága, mélység és magasság jellemzi, amiből a jelen lelkileg megtiport magyarsága erőt meríthet.

Wenczel Zsuzsanna

Az irodalom új világokat nyit meg előttünk-ahogy általában a művészetek. Segít bepillantani egy-egy alkotó sajátos belső univerzumába, és mivel-eszköze a nyelv-talán a művészetek közül is a legkomplexebb, legsokrétűbb élményeket nyújtja.

Természetesen minden évben van egy-két emlékezetes, érdekes élményem. A műsorkészítés például mindig nagy kaland-az ezzel járó rengeteg munka ellenére. Szép emlékem az is, amikor néhány 8.-os diákom nagyon komolyan véve egy szorgalmi munkát gyönyörű díszleteket és jelmezeket kreálva színre vitte a Rómeó és Júlia egy hosszabb jelenetét. Vagy amikor memoriterként az egyik emelt szintű csoport felosztotta és megtanulta a János vitézt.

A tananyag leadásán kívül a célom a tanítással, hogy ráérezzenek a diákok arra az elemző logikára, ami alapjaiban különbözik a matematikai logikától, de megléte segít, életünk megélésében, a többi ember szándékainak felismerésében, megértésében. Ebben benne van az empátia, de a kritikus gondolkodás is: a kérdések felvetésének szándéka és a nyitottság a válaszok megértésére.

Király Viktor

Az irodalom valamennyi érzékszervünkön keresztül képes megszólítani bennünket. S hogy ez lehetségessé váljék, szükség van a mi aktivitásunkra, együttműködésünkre, a közös gondolkodásra. Így lehetünk társalkotói az irodalmi műveknek. Érdekes, hogy ez időben és térben is változó lehet akár ugyanazon személy (befogadó) esetében is: gondoljunk csak arra, hogy egy irodalmi műben más értékeket fedezünk fel attól függően, mi magunk is milyen állapotban vagyunk, milyen tapasztalati háttérrel rendelkezünk. A jó irodalom különös értékének tekintem, hogy képes az önmagunkkal való szembesítésre is.

Fontos azonban megemlítenem, hogy nem tekintem magam irodalomtanárnak. Inkább olyan nyelvtanárnak, aki azon kevesek közé tartozik, akik hisznek abban, hogy az irodalmon keresztül is lehet nyelvet tanítani.

Folyamatos kihívást jelent együtt felfedezni azt, hogy egy látszólag poros, régi szöveg (lehet az akár 800 éves is) olyan emberi konfliktusokat modellál, amely által önmagunkra, a körülöttünk lévő világban zajló folyamatok törvényszerűségeire ismerhetünk.

Leginkább attól válik izgalmassá, hogy a gyerekek tudtukon kívül önmagukat adják. Ha átengedik magukat a véleményalkotás szabadságának, ha vállalni merik a tévedés kockázatát – ekkor születnek a legizgalmasabb dolgok.

Márkus Csaba

Tedd magad próbára irodalomból! Néhány József Attilához kapcsolódó kérdés:

1. Április 11-e a Költészet Napja. Hogyan köthető ez a nap József Attilához?

.....

2. Hogyan kötődnek József Attila életéhez?

1. Öcsöd .....
2. Makó.....
3. Francois Villon.....

3. Ki volt az élettársa (1936-ig)?

.....

4. Utolsó szerelme Kozmutza Flóra. Melyik költőnk későbbi felesége?

.....

5. József Attila több költői alkotásra jellemző a szürrealizmus. Említsen egy, ebbe a körbe tartozó József Attila-verset!

.....

6. József Attila verset írt Sigmund Freudhoz 1937-ben. Mi a vers címe?

.....

7. 1936 februárjától Ignótus Pállal közösen folyóiratot szerkesztenek. Melyik ez a folyóirat?

.....

8. *„Én mondom: Még nem nagy az ember.
De képzeli, hát szertelen.
Kísérje két szülője szemmel:
a szellem és a szerelem!”*

Melyik verséből való az idézet?

.....

9. Milyen betegség miatt szorult kezelésre?

.....

10. Hol és mikor halt meg?

.....

11. József Attila nevét egy egyetem viselte hazánkban. Hol található? Iskolánk tanárai közül ki járt erre az egyetemre?

.....